

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

De vermaning van den apostel Paulus tot doorgaande reformatie

Ik bid u dan, broeders, door de ontfermingen Gods, dat gij uw lichamen stelt tot een levende, heilige en Gode welbehaaglijke offerande, welke is uw redelijke godsdienst;

en wordt dezer wereld niet gelijkvormig, maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds, opdat gij moogt beproeven, welke de goede en welbehaaglijke en volmaakte wil van God zij.

Romeinen 12 : 1, 2.

Zo heeft de apostel eerst het **motief** aangegeven van de doorgaande reformatie, daarna het **programma** van die reformatie ontvouwd. Nu gaat hij nog het **richtsnoer** van die gedaanteverandering aanwijzen en de **kracht** daartoe aangeven. In het tweede vers formuleert hij dat richtsnoer zo: wordt dezer wereld niet gelijkvormig, maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds.

Met het eerste deel van deze zin is maar niet bedoeld een waarschuwing tegen de zogenaamde wereldgelijkvormigheid in de uiterlijke levensstijl.

Neen, wat hier staat, gaat veel dieper. De apostel schrijft letterlijk: hebt niet één schema, één levensbestek, één levensopzet met deze eeuw. Zo noemt de apostel Paulus wel vaak de wereld van de mensen, die niet rekenen met God en met zijn Woord. Hij noemt ze „deze eeuw“, „omdat ze“, zoals de Graaf het uitdrukt, „voor de verwachting van de toekomstige eeuw afsluit, die zelfgenoegzaam is, die van Christus niets verwacht, maar in zichzelf roemt, waarin dan ook het leven zichzelf zoekt en zichzelf zoeken móét, waarin bij alle vormen van barmhartigheid en naastenliefde toch de zelfzucht het diepste motief moet zijn. Wordt dezer eeuw niet gelijkvormig, waarin het egoïsme het verterend element is, omdat men zich aan God niet kwijt is. Dat elkander op de tenen trappen, dat elkander vereten en verbijten, die hongerende jalouzie, dat trachten elkander een vlieg af te vangen, die begeerte om vooruit te komen en elkander de loef af te steken, dat willen de eerste zijn en heersen, dat alle gelegenheden aangrijpen om zich te laten zien, dat altijd uit zijn op eigen voordeel, dat tuk zijn op winst, dat immer roepen van geef, geef, dat is het wat hier veroordeeld wordt“.

Als we dit lezen, kunnen we dan zeggen, dat de waarschuwing van de apostel voor het volk des Heeren van deze tijd overbodig is geworden? Laten de kinderen des Heeren in alles zich beheersen door de Geest des Heeren? Houden we ons in alles ver van de geest der eeuw en bannen we die uit ons midden? Ach, tot in de kerk toe in het eindeloos liefdeloos gevecht met elkander om gelijk te krijgen, om het te winnen, lijkt het er soms meer op, dat men naar de moraal, het schema der wereld leeft en handelt en elkander behandelt, dan door de liefde van Christus wordt gedreven. Waar is vaak de ootmoedigheid, de lankmoedigheid, de zachtmoedigheid, het door ootmoedigheid de ander meerder achten dan zichzelf? Als we in het zaken doen en in de han-

del een andere moraal hebben dan die van het Woord des Heeren, als men over het huwelijk en over gezinsvorming de normen van de wereld in toepassing brengt, als we in het beoordelen van elkaar en veroordelen precies zo liefdeloos zijn als of er geen bijbel was, en de vergevensgezindheid en de gemeenschap der heiligen incurante artikelen zijn in de omgang met elkaar, hebben we dan niet één levensschema met de geest der eeuw? Dan zijn we net als de grote massa, die enkel leeft voor deze tijd, voor dit leven, zich laat leiden door eigen boze hart.

Heel dat beoordelen van, het leven naar wereldse maatstaven moet voor het volk des Heeren, dat door Gods ontferming getrokken is uit deze tegenwoordige boze wereld tot Zijn wonderbaar licht en voor de toekomstige eeuw wordt voorbereid, contrabande zijn. Gods volk zal een andere levensnorm hebben en een andere levensvorm, een ander schema, waarnaar ze het leven inricht, een andere levensstijl, die dat leven vertoont, zodat men in alle dingen kan zien: Christus is de Koning van dat volk, Zijn Geest is het, die dat volk beheerst. Daar zijn we juist voor in deze wereld. Christus wil zijn vernieuwende kracht, zijn gedaanteveranderende verlossingsmacht juist in Zijn volk demonstreren aan de wereld. Doordat de wil des Heeren ons weer normeert, niet de moraal der wereld maar een nieuwe moraal ons leven leidt, de Geest van Christus ons beheerst, de geest der zelfverloochening en der liefde en der barmhartigheid en der offerande, moet het leven worden Gode tot een lieflijke reuk, waardoor anderen tot Christus worden getrokken. En als we dan de normen der wereld volgen, hoe smadelijk is dat voor God, die zich in Christus over ons ontfermt, hoe schadelijk voor Zijn eer!

Maar als ons dit van harte leed wordt, dat we de Geest des Heeren daarin nog zo tegenstaan, en het ons een vurige begeerte wordt om her-vormd te worden, wat kan er dan een zuchten in ons zijn: hoe kom ik daar toch toe, hoe word ik toch anders? Ach, Heere, hoe moesten voor U branden de offers der liefde, en hoe weinig komt hiervan terecht!

Wel, de apostel des Heeren geeft ook de weg aan, waarin we veranderde mensen worden. Word veranderd door de vernieuwing uws gemoeds, zo voegt hij er aan toe. Ge komt niet tot doorgaande reformatie, door hier en daar wat af te snijden en het leven te beknotten, of door er van buiten wat aan te plakken, of de vruchten aan de boom te hangen. De vruchten komen vanzelf door de voortgaande diepgaande vernieuwing van uw gemoed. En die komt tot stand, doordat ge u onder de voortdurende leiding stelt van de Heilige Geest. Dan leert ge leven bij de bede: och, schonkt ge mij de hulp van Uwe Geest. Heer, ik wil zo graag voor U leven. Maar zelf struikel ik altijd weer. Laat ik me door de geest der eeuw beïnvloeden. Och, mocht Uw Geest mij op mijn paan ten Leidsman strekken.

Maar dat gaat niet automatisch. Het gaat niet als bij toverslag. De Geest des Heeren werkt altijd middellijk. Ook hier wil Hij niet anders werken, dan door het middel, dat Hijzelf zorgvuldig daarvoor heeft bereid, en dat middel is het door Hem geprepareerde Woord Gods.

Want die vernieuwing, die de Heilige

UIT DE INHOUD:

<i>De vermaning van den apostel Paulus tot doorgaande reformatie</i>	J. v. D.
<i>Rondom de Schooldag</i>	
<i>Bondgenootschap — geen „Federalisme“</i>	C. V.
<i>De wereld in de Kerk</i>	H. J. J.
<i>Luis Padrosa</i>	J. M.
<i>Uit de praktijk der Godzaligheid</i>	D. v. D.
<i>Luther en de Bijbel (II)</i>	J. S.
<i>Jachtlatijn (5)</i>	H.
<i>Kerknieuws</i>	

Geest teweeg brengt, is een vernieuwing van ons verstand. Dat betekent het grondwoord, dat in onze Statenbijbel door gemoed is vertaald. De Statenvertalers hebben daarmee wel een goede bedoeling gehad. Bij ons Westerlingen denken we bij het woord verstand vaak aan het discursieve denken, dat in de meeste gevallen zich losmaakt van ons gemoed. Als men zegt: je moet je verstand gebruiken, dan weet u het wel, dat we daarmee bedoelen: je moet je niet te veel laten leiden door je gevoelens. Maar dat is in het Oosten niet zo. Daar betekent het grondwoord de géést van de mens. Onze geest wordt vernieuwd door Gods Geest, maar dat wil Hij doen, doordat we met al ons verstand Zijn Woord raadplegen. Dat Woord geeft dan ons levensschema aan. Dat Woord krijgt het dan te zeggen. We zullen daarvoor gedurig ernstig en biddend dat Woord moeten bestuderen. Wat wil de Heere in deze concrete situatie, dat we doen zullen? Wat is de goede, welbehaaglijke wil van God? Dat gaan we dan beproeven, zegt Paulus. Voorzichtig toetsend en tastend, gaan we aan de hand van Gods Woord de weg zoeken. We lopen maar niet overal op in in deze wereld. We geven ons maar niet overal mee af. Er is geen beslissing, hoe groot of klein ook waarover God het niet wil te zeggen hebben. En het is niet altijd dadelijk zo gemakkelijk om maar direct te weten hoe ik mijn leven moet leven in deze wereld vol vragen, deze tijd vol nieuwe problemen, wat de goede en welbehaaglijke en volmaakte wil God zij. Maar „Zijn wil is in iedere situatie uit Gods Woord te kennen. Hij heeft ons niet in het duister gelaten“, zoals Ds De Graaf, die ik nog eenmaal citeer, zegt. En als we die wil willen kennen, en zoeken in iedere situatie van het leven, zijn we al veranderd, gereformeerd, vernieuwd in ons gemoed. Dan is er niet meer een conflict tussen wat de gemeente moet zijn en wat ze is in de wereld. Dan komt het tot een christelijke levensstijl, die allerminst een uit de verte navolgen van de wereld is, zoals tegenwoordig wordt aanprezen. En dan merken we, dat het christelijk leven allerminst een dwangbuis is, een knellend juk. Een concentratie-kamp waarin je telkens tegen het prikkeldraad loopt. Zijn juk is zacht, en Zijn last licht! Zodat we zeggen: hoe lief heb ik Uw wet! Zij is mijn vermaking de ganse dag! Hoe listig ook mijn wreev-le vijand woel, 'k heb wijzer geest en edeler gedachten door uw geboën, wier kracht ik staag gevoel. En zo is Gods volk dan tot een schijnend licht te midden van een krom en verdraaid geslacht. En dat was nu juist de bedoeling van Gods ontferming, waarvan dit volk het voorwerp was.

Heerenveen. J. VAN DIJK.

RONDOM DE SCHOOLDAG

Predikantenconferentie.

• Voordat de Theol. Hogeschooldag aanbrak, kwamen ook dit jaar weer onze predikanten in het kerkelijk gebouw te Kampen bijeen voor hun traditionele conferentie, die als vanouds gepreïdeerd werd door Ds D. van Dijk van Groningen. De conferentie begon reeds op maandagavond. Op deze bijeenkomst werd een causerie gehouden door Dr H. M. Mulder te Kampen, lector der Theol. Hogeschool, een causerie over Griekenland. In een interessante inleiding waarschuwde spr. voor de verklaarbare neiging om alles, wat uit Griekenland afkomstig is, ook als zuiver Grieks te beschouwen. Dat deze visie onjuist is illustreerde spr. aan het voorbeeld van Kreta. Op dit eiland heeft men twee verschillende soorten schrift aangetroffen, n.l. het zogenaamde lineair-A en lineair-B. Aanvankelijk zag men geen kans de lettertekens te ontcijferen, doch onlangs slaagden enkele geleerden erin de geheimzinnige taal te ont-radselen. Naar bleek vertegenwoordigde het lineair-B-schrift de oud-Griekse taal, terwijl de teksten met lineair-A de oud-babylonische taal bevatten, evenwel opgetekend in Griekse letters. Deze ontdekking stelde in het licht dat Kreta in vroeger tijd een tussenstation geweest moet zijn tussen de landen van het Oosten en het Griekse territorium, en bood tevens de verklaring van verschillende godsdienstige verschijnselen en oude plaatsnamen.

Vervolgens gaf Dr Mulder aan de hand van talrijke projectiebeelden een indruk van wat er in Griekenland op oudheidkundig gebied te koop is. Veel aandacht wijdde hij aan de Areopagus en de Acropolis te Athene, waar Paulus eens het evangelie heeft gebracht. Bovendien vertoonde Dr Mulder verscheidene close-ups van het moderne Athene, dat geheel naar Frans model is gebouwd, waarbij hij allerlei belangwekkende en humoristische ervaringen memoreerde van een indertijd door hem naar Griekenland gemaakte reis.

Referaat over Kohlbrugge

Op de ochtendvergadering van dinsdag 24 september werden allereerst enkele huishoudelijke aangelegenheden afgehandeld. In plaats van de aftredende bestuursleden, Ds W. de Graaff en Ds M. Janssens werden door de vergadering gekozen resp. Ds Jac. van Nieuwkoop (Scheveningen) en Ds J. M. Kroes (Dalfsen). Vervolgens werd het woord verleend aan Drs R. H. Bremmer van Zwolle, die een boeiend en zeer uitvoerig (door twee pauzes onderbroken!) referaat hield, dat de titel droeg: „Hernieuwde Confrontatie met Hermann Friedrich Kohlbrugge, diens levensgang en prediking”. Spr. betoogde dat de hernieuwde belangstelling voor de figuur van Kohlbrugge ten nauwste samenhangt met de opkomst der dialectische theologie in de jaren na 1920. Niet alleen in Duitsland, maar ook in ons eigen land verschenen onderscheidene publicaties, die zich met Kohlbrugge bezighouden en wijzen op de actualiteit van zijn theologische denkbeelden. Spr. noemde in dit verband geschriften van Prof. Dr Th. L. Haitjema, Dr G. Oorthuys, Dr O. Noordmans en anderen; onder de buitenlandse theologen, welke opnieuw op Kohlbrugge de aandacht vestigden, bevond zich niemand minder dan Karl Barth, die aan hem een afzonderlijk opstel wijdde in zijn „Die Protestantische Theologie im 19. Jahrhundert”. Afgezien van ondergeschikte punten van verschil in de beoordeling zijn al deze auteurs hierin eenstemmig, dat door Kohlbrugge voor het eerst na lange tijd teruggegrepen werd naar de centrale gedachten-gangen der Reformatoren, terwijl zijn theologie niettemin daarvan een geheel eigen nuancering vertegenwoordigt.

Na een overzicht van Kohlbrugge's veelbewogen levensloop, gaf Drs Bremmer aan de hand van brede citaten een schets van de belangrijkste themata uit diens theologie. Allereerst werd stilgestaan bij zijn opvatting van het beeld Gods. Kohlbrugge leerde dat de mens geschapen was niet naar, maar in het beeld van God. Dit betekende dat de mens zich bevond in de sfeer van God, in

de uitstraling van Zijn wezen, liefde en barmhartigheid. Uit deze zienswijze vloeide als vanzelf voort een eigen visie op de erf-zonde, terwijl zij niet minder doorwerkte in de Christologie. Christus dompelde zich bij Zijn vleeswording a.h.w. in de sfeer der zonde. Bekend is Kohlbrugge's uitspraak dat Christus niet als „hemelman” op aarde kwam, maar vlees uit vlees werd. Hoewel Kohlbrugge steeds met grote kracht de gedachte verwierp, als zou Christus zonde hebben bedreven, kwam hij toch tot zeer krasse formuleringen, die niet nalieten mis-verstand te wekken.

Uit al zijn geschriften blijkt hoezeer Kohlbrugge gegrepen was door de afgrond-diepe tegenstelling tussen vlees en Geest. De mens, ook de wedergeboren mens, is en blijft tot zijn dood toe, volgens Kohlbrugge, vlees. Duidelijk treden Kohlbrugge's ideeën naar voren in de correspondentie, die hij voerde met Da Costa over de heiligmaking, een briefwisseling, die getuigenis aflegt van de verwijdering en verbittering, welke beide mannen uiteen had gedreven. Kohlbrugge ontvouwde als zijn overtuiging dat wie in Christus gelooft, op het zelfde ogenblik een nieuw mens is. Elk streven naar heiligheid, of elke aansporing tot het onderhouden der geboden, is uit den boze. Drs Bremmer zette uiteen dat Kohlbrugge deze radicale positie ingenomen had uit pastorale motieven. Hij wilde de tobende gelovigen, die tevergeefs poogden in het stuk der heiligmaking verdringen te maken, bevrijden door hun de enige troost te bieden, n.l. Christus, die alles, ook de heiliging der zonden had tot stand gebracht. Tegenover de aanspraken van Gods heilige wet, die door het „vlees” nimmer zal kunnen worden vervuld, is maar één uitkomst: zich, naakt en ledig, in het geloof vastklemmen aan Jezus Christus. Het geloof is de schakel waardoor wij in de sfeer der goede werken overgezet. Da Costa vreesde echter dat door deze leer de daad-werkelijke heiliging van het leven der gelovigen in het gedrang kwam.

Nog veel diepgaander werd dit bezwaar tot uitdrukking gebracht in de in het jaar 1905 aan de Vrije Universiteit verdedigde dissertatie van Dr J. van Lonkhuyzen, Hermann Friedrich Kohlbrugge, en zijn prediking, in de lijst van zijn tijd. Hoewel Drs Bremmer zich niet kon verenigen met de Kuyperiaanse tendenzen, die in van Lonkhuyzen's beschouwingen te bespeuren zijn, achtte hij diens critiek nog altijd van grote betekenis. Spr. sprak als zijn mening uit, dat we in Kohlbrugge's theologie te doen hebben met een fascinerende synthese van elementen uit de Reformatorische theologie en bestanden, die daaraan vreemd zijn, in welk verband o.a. invloeden van de mystiek genoemd werden. Spr. stelde tegenover de Kohlbrug-giaanse tegenstelling van wet en vlees, waar-bij de wet schier met God vereenzelvigd wordt, de opvatting van de wet als het statuut des verbonds, dat binnen het menselijk bereik ligt, en verwees voor de exegese van Romeinen 6 enz. naar de uitleg van de hoogleraren Greijdanus en Jager. Drs Bremmer was van oordeel dat Kohlbrugge voor de huidige gereformeerde prediking van grote waarde is met name om haar pastorale inslag, die een heilzaam correctief kan vormen van de theoretische en meermalen constructieve opzet van de gereformeerde preken.

Op dit referaat volgde nog een korte discussie. Besloten werd voor de conferentie Prof. C. Veenhof uit te nodigen een referaat te houden over de methode der catechese, terwijl men Drs D. J. Buwalda zal verzoeken een causerie te verzorgen over de recente vondsten op het gebied van het Bijbelse Grieks.

Bidstond

Aan de avond van dezelfde dag werd in de Nieuwe Kerk de zeer druk bezochte bidstond gehouden, waarin voorging Ds A. H. Algra van Gorinchem.

Als tekst had Ds Algra genomen Markus 6:1-6, waar beschreven wordt hoe de Heere

Redactieleden:

Dr. J. BOSCH, P. GROEN, Prof. Dr.
H. J. JAGER, Prof. C. VEENHOF

Adres van Redactie:

H. J. Jager, Jan v. Arkelstr. 7, Kampen

Medewerkers:

Ds. D. van Dijk, Groningen
Drs W. K. van Dijk, Groningen
P. A. Hekstra, Rotterdam
Dr. D. Holwerda, Groningen
Drs J. F. J. Lamet, Eindhoven
Ds. J. Meester, Amsterdam-Z.
Mr. Dr. J. Meulink, Enschede
D. W. L. Milo, Nunspeet
Drs. G. Puchinger, Utrecht
Drs. H. R. Rookmaaker, Amsterdam-Z.
Ir. J. Stellingwerff, Eindhoven
Ds. B. Telder, Breda
Ds. C. Vonk, Schiedam
Ds. D. K. Wielenga JDzn, Rotterdam

Christus op de sabbat in de synagoge van Nazareth verworpen werd.

Ds A. herinnerde er aan, dat de Christus, vóór hij in Nazareth kwam om ook daar, in zijn vaderstad, Zijn woord van genade te spreken, eerst al heel wat had gedaan in Galilea, vooral in Kapernaüm. Hij had Zich daar al betoond „machtig in woorden en werken”. Dus zijn de mensen van Nazareth in grote spanning. Er mag worden verwacht, dat Hij op zijn minst even grote wonderen zal doen in Nazareth als Hij in Kapernaüm deed. Liefst nog grotere wonderen. Daar heeft Nazareth toch wel recht op.

De Heere ontvangt van den synagoge-dienaar de Schriftrol en Hij leest een gedeelte uit Jesaja, waar gesproken werd van genezingen en verlossingen. Toen Hij de schriftrol weer had teruggegeven, zei Hij: „heden is deze Schrift in Uw oren vervuld”. Daar bleef het bij. In uw oren vervuld, dat was den Nazareners te weinig. Zij wilden het in hun ogen vervuld zien, in plaats van in hun oren vervuld horen. Het bleef nu immers bij een korte preek, van alleen maar wat woorden. Die woorden wilden ze echter aanvankelijk nog wel aanhoren. Er viel wel naar te luisteren, en er zou immers nog wel meer komen? Er zou nog wel een wonder gedaan worden door Hem? Maar toen de Christus dat pertinent weigerde, herinnerden de Nazareners elkaar er aan, dat Hij toch eigenlijk maar heel gewoon de zoon was van Jozef en Maria, zij vonden dat Hij hen schandelijk beledigde met enkele gezegdes, en in grote woede dreven ze Hem tenslotte de synagoge uit. Het was hun zo tegengevallen. Het was zo gewoon geweest bij Hem. Geen wonder deed Hij. Hij sprak alleen maar een eenvoudig woord. Het is merkwaardig, aldus Ds A., dat het eenvoudige woord van de verlossing, dikwijls juist niet gewaardeerd wordt. De roomse kerk heeft dat eenvoudige Woord onvindbaar teruggedrongen achter een pompeuze- en mysterieuze liturgie. En ook in allerlei protestantse kerken zoekt men haast zenuwachtig naar allerlei prikkels voor het gehoor en voor het oog. Men komt met pakkende preekthema's, actuele titels en reclamestunts om maar weer gehoor te vinden. Maar het publiek wil steeds heviger prikkels, en zo is het eind niet in zicht. Het zal dan ook voor Hoogleraren en Studenten wel altijd weer een strijd zijn, om tegen die tijdgeest in en dus wars van alle speculaties met de Schrift, en wars van alle sensationele „vondsten” in de preek, te onderwijzen en te leren, hoe de gemeente alleen maar gebouwd mag worden met het zeer eenvoudige, klare woord van de verlossing van ons leven door het kruis van den Heere Christus.

VAN DE ADMINISTRATIE.

Wij maken er onze lezers op attent, dat met 1 Oktober a.s. het tweede halfjaar van ons blad aanvangt.

We verzoeken onze abonne's die niet voor het gehele jaar hebben betaald, hun abonnements-geld f 5.— per halfjaar, buitenland f 6.— per halfjaar te willen overmaken door storting op onze postrekening 233117, t.n.v. Drukkerij Steenbergers te Zeist, met bijvermelding voor „Opbouw”.

BONDGENOOTSCHAP - GEEN „FEDERALISME”

In mijn vorige artikel heb ik erop gewezen, dat Ds Plooij zich geheel en al heeft vergist in de interpretatie van art. 85 der K.O.

Hij redeneerde zó: volgens art. 85 hebben de ambtsdragers „geen enkele macht” over hun collega's. Maar als die ambtsdragers samen een vergadering vormen, wordt de zaak geheel anders! Want wat een ambtsdrager volgens art. 85 niet heeft, en wat tien individuele ambtsdragers niet hebben, n.l. de macht over een mede-ambtsdrager, dat heeft de **kerkeraad**, de **vergadering** der ambtsdragers wél. Die kerkeraad heeft dus wel die macht, welke art. 85 aan de individuele ambtsdragers ontzegt.

Daartegenover wees ik op het nuchtere feit, dat art. 85 helemaal niet spreekt over „macht”, maar over „heerschappij”. En dat die heerschappij nooit en nergens in de kerk mag voorkomen.... Die mag een ambtsdrager niet uitoefenen over de gemeente; die mag een kerkeraad niet uitoefenen over de afzonderlijke ambtsdragers; die mag een kerkeraad niet uitoefenen over de gemeente; die mag ook de ene kerk niet uitoefenen over een zusterkerk. En die mag evenmin een meerdere vergadering uitoefenen over de in haar samenkomende kerken. En daarbij wees ik er op, dat iedere ambtsdrager bij zijn bevestiging van God zelf een bepaalde macht ontving en op grond daarvan bezit, welke zich principiëel uitstrekt over héél de gemeente — ook over de ambtsdragers daarvan. In de kerkeraad, de vergadering der ambtsdragers, is dan het nieuwe dat de ouderlingen een bepaald déél, een bepaalde functie, van hun macht **gezamenlijk** gaan uitoefenen. Namelijk de nadere regeling van de ambtsuitoefening, de oefening der kerkelijke tucht en wat verder tot de regering en leiding der gehele gemeente als zodanig behoort.

Nu wijst Ds. Plooij er ter adstructie van zijn betoog op, dat een kerkeraad macht heeft om een „ambtelijke opdracht” te geven aan een predikant, ouderling of diaken. Hij redeneert daarbij zó: de éne ambtsdrager heeft geen macht over de andere, maar de kerkeraad heeft die wel. Zie maar: zo'n kerkeraad geeft ambtelijke opdrachten aan zijn leden.

Maar dit „bewijs” is geen bewijs. De werkelijke ambtelijke opdracht, welke ambtsdragers bezitten, ontvingen ze bij hun bevestiging van **God**. En wat de kerkeraad doet — altijd en alleen in gezamenlijk overleg en onderlinge overeenstemming, waarbij alle heerschappij uitgesloten moet zijn — is niet meer dan vaststellen, **of en waar en hoe** deze ambtelijke opdracht in concreto zal worden uitgeoefend! In deze onderlinge regeling van de ambtelijke arbeid, ligt ook niet de geringste aanwijzing, dat de kerkeraad een macht zou hebben welke „meer” is dan de macht welke aan de afzonderlijke ambtsdragers is toevertrouwd.

Ik kom nu tot de kwestie van de macht der meerdere vergaderingen.

Ds Plooij redeneert volgens zijn nu wel bekend schema aldus: Geen kerk heeft „enige macht” over een andere kerk. Maar wat geen enkele kerk als zodanig heeft, en wat een aantal kerken ook niet heeft, dat heeft de **vergadering** van kerken wél. Die heeft wél macht over de in haar vergaderde kerken.

Nu wees ik er terloops reeds op, en ik wil er hier nog eens de nadruk op vestigen, dat ook deze redenering van Ds. P. als conclusie uit art. 85 alle basis mist. Want nog eens: art. 85 spreekt over „heerschappij”. En die mag nergens, en zeker niet in meerdere vergaderingen voorkomen. En als Ds P. daarom zegt: volgens art. 85 heeft de ene kerk geen enkele macht over de andere, maar een vergadering van kerken, classis of synode, heeft die in art. 85 aangeduide macht over andere kerken wél — dan deugt die redenering niet.

Hoe de gereformeerde kerken in deze oordelen, moge ik hier in het kort aangeven.

Met alle klem hielden deze vooreerst staande, dat alle plaatselijke kerken **complete, zelfstandige** kerken zijn. Alles wat wezenlijk tot de kerk van Christus behoort bezitten ze.

Niets wat een kerk tot een kerk maakt missen ze. Dat is zo evident, dat zelfs de rechtbanken hebben ingezien, dat volgens de Gereformeerde kerkidee het al of niet in een kerkverband opgenomen zijn voor het al of niet kerk-zijn van een bepaalde kerk niet essentieel is.

De afzonderlijke kerken staan voorts met elkaar op voet van volkomen **gelijkheid**. Ze hebben niet de minste macht over elkaar. Ze zijn alleen geroepen om elkaar te helpen, te adviseren, te vermanen¹⁾. Voetius drukt dit zó uit — en zijn woord werd door Rutgers en Greijdanus van harte overgenomen —: „Wat aangaat de macht van alle kerken, die in een classis of synode samenkomen: deze is geen andere dan die van **gelijk recht** (juris aequalitatis) — evenwel niet van **bestuur** (rectorii) zoals dat er tussen ouders en kinderen, heren en slaven, vorsten en onderdanen is — en wel tot **mededeling van wederzijdse hulp, zonder de vrijheid en gelijkheid der kerken aan te tasten**. Het is een zodanig recht als er is tussen broeders, vrienden, collega's, bondgenoten, medeburgers. Daarom kan er generlei **ondergeschiktheid** (subordinatie) tussen de kerken, die in een classis of synode verbonden zijn, gesteld worden. Noch ook onderworpenheid (subjectio) of gehoorzaamheid (oboedientia), noch eigenlijk gezegde heerschappij (imperium proprie dictum). Neen, tussen de kerken is slechts **wederkerige en gelijke afhankelijkheid** (mutua et aequalis dependentia) tot het presteren van **wederzijdse raadgeving en hulp**”.

Zo is de verhouding van de kerken, welke door hun afvaardiging in een classis of synode samenkomen.

Neen, deze kerken vormen tezamen niet een groep kerken, welke als los zand bij elkaar zijn. Ze zijn alle kerken van Jezus Christus, ze hebben één Geest, één Woord, één doop, één geloof. Ze zijn door een geestelijke band aan elkaar verbonden. Maar Christus heeft ze juist zó, als vrije, zelfstandige kerken, naast elkaar geplaatst opdat Hij alleen over haar heersen zou. Daarom heeft Hij de kerken geen andere macht over elkaar gegeven, dan die van **raad en hulp en vermaan**. Hij is de Enige die heerschappij over en in de kerken bezit.

Wanneer nu deze kerken formeel met elkaar in verband treden, blijft de zoeven getekende verhouding der kerken — de verhouding van gelijk recht ten opzichte van elkaar en de roeping tot wederzijdse raad, hulp, vermaan — onaangetast bestaan.

Daarvan wordt volstrekt niets afgedaan. Integendeel de kerken doen bij dat met elkaar in verband treden niets anders dan deze onderlinge raadgeving, hulp en vermaning **regelen en actualiseren**. Daarom zijn de kenmerken van het leven in het kerkverband volgens Voetius o.a.:

1. Het deelnemen aan het kerkverband is vrijwillig. Geen kerk kan of mag daartoe worden gedwongen.

2. Door het kerkverband komt niets anders tot stand dan een combinatie of confederatie van kerken. Dus niet een afzonderlijke kerk, of een nieuwe kerkvorm in ideële, repraesentatieve of virtuele zin.

3. De combinatie van kerken mag de zelfstandigheid en vrijheid der kerken niet aantasten. Integendeel, ze moet dienen om de vrijheid en macht der afzonderlijke kerken te bewaren, te bevorderen en in goede zin te sturen. De macht van de afzonderlijke kerken moet ongeschonden blijven.

4. Geen nieuw soort van bestuursmacht, geheel of ten dele, mag aan dat kerkverband worden toegekend. Het bestuur over de plaatselijke kerk, blijft berusten bij de kerkeraad.

5. Het kerkverband werkt niet door magistrale voorschriften, lasten of bevelen, maar alleen door onderling overleg.

6. In het kerkverband mogen de gezamenlijke kerken alleen die onderwerpen behandelen, welke de gemeenschappelijke stichting en opbouw der kerken betreffen, of gemeenschappelijke noden of behoeften, b.v. geschillen, die in kleine kring niet konden worden opgelost.

7. De meerdere vergaderingen moeten nooit een onderwerp behandelen, dat in de kerkeraad kan behandeld worden, ook al

brengt de kerkeraad het in de classicale of synodale vergadering.

Dit verband tussen vrije, zelfstandige kerken fungeert nu in classicale of synodale vergaderingen. Hoe het daarin moet functioneren hebben de kerken in haar kerkenorde vastgesteld. Maar uiteraard staat in die kerkenordering niets, dat met de aard van het door de kerken zelf gewilde, boven omschreven, verband in strijd is.

Daarom is het zo, dat, om de woorden van Prof. Rutgers te bezigen, de kerkeraaden „de basis der kerkelijke organisatie zijn”. En dat bij de classes en synoden „slechts een beperkte, bedienende, afgeleide, „lagere” macht berust”.

Daarom is er, aldus Prof. H. H. Kuyper in diens goede tijd, „boven de kerkeraad in de kerken geen enkele hogere macht dan de macht van Christus alleen. De classis en de synode staan, om het met Voetius eens zeer scherp te zeggen, niet **boven** de kerkeraad, maar **beneden** hem. Het is niet een opklimmende macht, zodat de kerkeraad de minste macht heeft, de Classis en de Provinciale Synode een hogere en de Generale Synode de hoogste macht. Maar juist omgekeerd een **afdalende** reeks: de **hoogste** macht berust bij de **kerkeraad**. Van de kerkeraad daalt die macht af op de classis, de provinciale, de generale synode”.

Wat tot stand kwam in het kerkverband is een bond van kerken. Uit vrije wil traden de kerken tot deze bond toe. En de kerkenordering is het verbondsstatuut. En daarin hebben deze verbonden kerken nu o.a. ook vastgesteld, in art. 36: „t Zelfde zeggen heeft de Classis over de Kerkeraad, t welk de Particuliere Synode heeft over de Classis en de Generale over de Particuliere”.

In deze woorden valt eerst op, dat in deze reeks niet wordt gezegd: „t Zelfde zeggen over de **gemeente** heeft de kerkeraad, als de classis over de kerkeraad enz.” Want het zeggenschap van de kerkeraad over de gemeente is van totaal andere aard dan dat van een classicale vergadering over een kerkeraad of van een synode over een classicale vergadering. Voetius, Rutgers, Kuyper, Bouwman en Greijdanus hebben daar met alle nadruk op gewezen. Zij accentueerden dat een kerkeraad het **enige bestuur** in Christus' kerk is. En dat de kerkeraad een **oorspronkelijke, eigen, zelfstandige** macht bezit, maar de classes en de synoden, een **ontleende, afgeleide, opgedragen, beperkte** macht. Prof. Rutgers vergeleek de „macht” van de meerdere vergaderingen over de kerken met de „macht” van de kerkeraad over de tot de kerkeraad behorende ambtsdragers. De „macht” van de meerdere vergaderingen is een „macht”, welke de kerken daarin samenbrengen. En de aard en omvang van die „macht” is omschreven in de K.O.

Zo hebben de meerdere vergaderingen dus inderdaad „macht”. Ze hebben een „zeggen” een „authoritas”. Maar alleen in de boven omschreven zin. Die macht kan formeel omschreven worden als de macht om **besluiten te nemen**. Het karakter van deze besluiten is voorts dat van een **bindend advies**. In en door middel van de kerkelijke vergaderingen wordt immers de raad, de hulp, het vermaan gegeven, welke de kerken elkaar mogen en moeten geven. Deze worden geconcretiseerd in een besluit, dat deze hulp enz. zelf biedt of tot het bieden daarvan leiden zal.

En de kerken hebben zichzelf verplicht en aan elkaar beloofd de zo genomen besluiten voor vast en bondig te houden. Uiteraard onder de bekende beperking, dat ze dat niet zullen doen wanneer de genomen besluiten ingaan tegen Gods Woord of tegen het statuut van het bondgenootschap, de kerkenordering.

Zo zeer hebben de kerken de idee, dat de classis en synode een boven de kerk staand orgaan zou zijn, afgewezen, dat ze oudtijds vaststelden dat over een besluit tweemaal gestemd zal worden. Eerst werd nagegaan welk „advies” de meerderheid van vergadering wilde geven. En daarna werd gevraagd of allen daarmee accoord wilden gaan. Men

¹⁾ Acta van de Generale Synode van 1578: „Hoewel wt plicht der liefde de eene Kercke de andere, de een Dienaar den anderen etc. niet alleen moghen, maar oock behooren te vermanen”. Zie: F. L. Rutgers, a.w., p. 260.

wilde niet over-stemmen. Men vormde immers als kerken niet meer en niet anders dan een bond van gelijkberechtigde kerken²⁾.

En voorts hebben de kerken steeds volgehouden, dat de meerdere vergaderingen nooit eigenmachtig, dat wil zeggen: zonder bewilliging der kerken, in die kerken mogen helpen in het regelen, ordenen, of schikken.

* * *

Overzien we dit alles, dan kunnen we tot geen andere conclusie komen, dan deze, dat de classicaale en synodale vergaderingen principiëel geen andere „macht” hebben over de kerken, dan die welke de kerken zelf reeds ten opzichte van elkaar bezitten. Namelijk de „macht” van raad, hulp en vermaan. Voor de uitoefening van deze „macht” (men kan ook zeggen „dienst”), werden de classes en synoden geconstitueerd. En de kerkenorde regelt deze machts- of dienstuitoefening in bijzonderheden. Het nieuwe in deze vergaderingen is weer niet, dat daardoor een **andere, meerdere, hogere „macht”** over de kerken in het leven werd geroepen. Neen, het nieuwe in deze vergaderingen is dit, dat deze macht op **een bepaalde wijze, n.l. in meerdere vergaderingen en door onderling overleg en gezamenlijke beslissingen** wordt uitgeoefend. En dat de kerken zichzelf verplicht, en de andere kerken beloofd hebben zich aan de beslissingen — met inachtneming van de reeds genoemde restricties — te houden.

Ook van de meerdere vergaderingen geldt

dat daardoor en daarin ten principale geen andere, meerdere, hogere macht wordt gecreëerd dan de kerken als zodanig reeds ten opzichte van elkaar bezitten.

Wat de gemeenschap der kerken onderling betreft, daarin hebben we, om een moderne, aan het staatkundige leven ontleende, uitdrukking te hanteren, wél met een „bondgenootschap”, maar niet met een „federalistisch” georganiseerde nieuwe gemeenschap te doen! En daarom is een meerdere vergadering ook nooit zo iets als een „Hoge Autoriteit”.

Volgende week D.V. nog een paar slotopmerkingen.

C. V.

²⁾ Acta synode van Emden 1571; Acta particularia aut quaestiones particulares, Cap. III, art. 3: De „Praesident” van de synode zal „der gansche verzameling oordeel daar op behoorende (d.i. het oordeel der vergadering over de aan de orde gestelde kwesties), en die keurstemmen verzamelen, met verklaringe welke het gevoelen zy van den meesten en van den leesten deele; hetzelve zal de Schryver schriftelyk vervatten, en vervat hebbende klaarlyk leezen, op dat het met gemeene bewilliging (door een tweede stemming dus — C. V.) bestendigt wordt.” Acta synode van Dordrecht 1578, art. 23: „In allen saken (die altyts wtgenomen van den welken wy een wtgedrukt woord Gods hebben) als de stemmen neerstichlick sullen gheweghen syn (eerste stemming — C. V.) salmen blyven by het advys der meesten stemmen om daarna te besluyten (tweede stemming — C.V.), het welke besluyt een yegelick schuldich sal syn na te koemen”. F. L. Rutgers, a.w., p. 111 en 241.

De wereld in de kerk¹⁾

Waarschijnlijk zal iemand bij het horen van deze titel wel denken: Maar hebben we deze waarschuwing wel nodig? Dat weet iedereen toch wel, dat we de wereld buiten de kerk moeten houden? Ik ontken niet, dat we dat allemaal wel weten. Maar een andere vraag is of we er ook naar doen.

Doch laat ik u eerst zeggen, wat ik onder de wereld hier versta. Niét Gods schone schepping. Die mogen we bewonderen als het werk van Gods handen. De Psalmist spreekt van het ruime hemelrond, dat met blijde mond vertelt Gods eer en heerlijkheid. En de Here Jezus heeft gesproken van de vogelen des hemels, welke de hemelse Vader voedt en van de leliën des velds, die niet arbeiden of spinnen en die toch met een heerlijkheid zijn bekleed, groter dan die van Salomo. We mogen daar wellicht wel meer van genieten dan we gewoonlijk doen.

Ook bedoel ik niet een groot aantal mensen, dat in de Schrift ook wel wereld wordt genoemd. Zo in de uitdrukking van de Fariizeën: „Zie de gehele wereld gaat Jezus na”. Het ware te wensen dat de wereld, d.i. veel mensen door het Evangelie en door onze godzalige wandel werden getrokken in de Kerk. Daarvoor hoeven we niet bang te zijn.

Maar met wereld bedoel ik die zondige praktijken, bewegingen, methoden, die bij de van God afgevalen mensheid behoren. Maar die in de Kerk te haten en te vlieden zijn. Daarvan zegt de apostel Johannes: „Hebt de wereld niet lief noch hetgeen in de wereld is. Zo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem. Want al wat in de wereld is, namelijk de begeerlijkheid des vleses en de begeerlijkheid der ogen en de grootsheid des levens, is niet uit de Vader, maar is uit de wereld. En de wereld gaat voorbij en haar begeerlijkheid, maar die de wil Gods doet blijft in der eeuwigheid”. I Joh. 2: 15—17. Van dié wereld zegt de Here Jezus, dat de duivel haar overste is. En dat Zijn rijk niet van deze wereld is. En dat ze Hem niet heeft gekend. De wereld in deze zin ligt in de greep van de boze. Vriendschap met deze wereld is vijandschap tegen God, en we hebben ons onbesmet van haar te bewaren.

Nu denkt gij mogelijk aan bioscoop en toneel en dans. Of aan gokkerij en gekkernij en zotternij, waarmee de mensen van de wereld hun leven vullen. Ik acht het overbodig in déze kring dáárvoor te waarschu-

wen. Ik wil een andere zaak noemen, die wel in de wereld, maar niet in de Kerk thuis hoort. Ik bedoel: **Het roemen in mensen, met al wat daaraan vast zit.**

Paulus veroordeelt deze bezigheid in de eerste brief aan de Corinthiërs. Hij heeft gehoord, dat daar partijenschappen zijn, groepsvorming; en dientengevolge twisten en scheuringen. De één heeft deze, een ander dié leuze: Ik ben van Paulus, zegt de één. En ik van Apollos, zegt een tweede. Maar ik van Cefas, dat is Petrus, roept een derde. En uit reactie zegt een vierde: Ik ben van Christus.

We weten niet waarom de één het met Paulus hield en waarom een ander in Apollos z'n man vond en een derde alles met Petrus op had. We kunnen er wel zeker van zijn, dat Paulus hiervan niets moest hebben. Evenmin als Apollos en Petrus. Paulus schrijft immers: „Ik bid u, broeders, in de naam van onze Here Jezus Christus, dat gij allen hetzelfde spreekt en dat onder u geen scheuringen zijn, maar dat gij saamgevoegd zijt in een zelfde zin en in een zelfde gevoelen”. Kort en krachtig vraagt hij: „Is Christus gedeeld? Is Paulus voor u gekruisigd? Of zijt gij in Paulus' naam gedoopt?”

Dat weglopen met mensen hebben ze van Paulus niet geleerd. Zó heeft de Heilige Geest hen niet onderwezen door het Evangelie. Dat hebben ze uit de wereld meegenomen in de Kerk. De Joden deden dat in hun Joodse wereld. Daar noemde men zich naar verschillende scholen en daar roemde men in beroemde rabbijnen. Daar hield men het met Hillel of met Sjammai of hoe die beroemdheden mochten heten. En de heiden-christenen hadden dat overgehouden uit de heidenwereld. Daar was de één Epicureër en een ander Stoicijn. Daar was strijd en verdeeldheid tussen standen en staten. Als ze in de Kerk doorgaan met het roemen in mensen en het zich noemen naar mensen, dan is dat een rest van de wereld. Waarmee ze haastig moeten breken.

Onomwonden schrijft Paulus: „Gij zijt nog vleselijk. Want daar onder u nijd is en twist en tweedracht, zijt gij niet vleselijk en wandelt gij niet zoals van mensen (van de wereld) te verwachten is?” Is dat soms Geestelijk? Hebben ze dát van de Heilige Geest geleerd? Mogelijk zal men tegenwerpen: Maar Paulus heeft mij bekeerd. Of: Door Apollos ben ik toch maar tot het geloof gekomen. Goed en wel, maar wat zou dat? Wie is Paulus dan eigenlijk of Apollos? Dienaars van Christus, instrumenten van de Here. Wat ze gedaan

hebben heeft de Here hun gegeven. Zij hebben geplant en nat gemaakt, maar hebben zij de wasdom gegeven? Hebben zij het geloof gegeven en bekering gewerkt? Neen, God gaf wasdom en bij Hem vergeleken zijn ze niets, noch Paulus noch Apollos. En de apostel besluit zijn vermaan met deze woorden: „Niemand dan roeme op mensen, want alles is uwe: hetzij Paulus, hetzij Apollos, hetzij Cefas, hetzij de wereld, hetzij leven, hetzij dood, hetzij tegenwoordige, hetzij toekomstige dingen, zij zijn alle uwe; doch gij zijt van van Christus en Christus is Gods”. I Cor. 3: 21—23.

Dat roemen in mensen is vleselijk, werelds. Ziet maar om u heen, wat de wereld van deze tijd doet. Roemen in „sterren” op allerlei gebied. Waar gonst het 's Maandagsmorgens in de trein van? Hoe de voetbalhelden het er hebben afgebracht. Men juicht hemelhoog als de favorieten hebben gewonnen. Men is bitter gestemd als men in z'n afgoden is teleurgesteld. Anderen vereren de helden en heldinnen van het witte doek. Als men een onderzoek instelt bij de massa welke tien mannen en vrouwen daar het meest bekend zijn, dan behoren 8 van de 10 tot de „groten” van sport en film. Hun namen staan in de krant, met foto's er bij. Jongens en meisjes hebben hele verzamelingen portretten van hun verafgode spelers. We vinden dit roemen in mensen vanzelfsprekend afschuwelijk. Wat is die wereld toch diep gevallen.

Maar diezelfde zonde kan in de Kerk worden bedreven. Natuurlijk niet met sporthelden en filmsterren en wereldgroten. Maar met kerkvorsten en mannen van wetenschap of voorgangers, aan wie men veel te danken heeft. Het zit een mens om zo te zeggen ingeroest om voorwerpen van verering te hebben. De ouderen onder ons kennen de tijd, dat we ons daaraan schuldig maakten. Levendig herinner ik mij een gesprek met een broeder, lang voor de Vrijmaking. Hij had gesproken met een lid van de Hervormde Kerk. En tegenover deze man had hij gezegd: „Wat hebben jullie nu eigenlijk voor grote mannen? U kunt er geen 5 opnoemen, die wat betekenen in kerk en staat en maatschappij. En wij Gereformeerden kunnen ze opsommen bij bosjes”. Nog zie ik zijn glunderend gezicht, toen hij nog eens de statige rij van grote mannen de revue liet passeren. En ik vond het toen nog wel fijn. Later hebben we leren inzien, dat dit roemen in mensen niet goed was. Dat was hoogmoed, die vóór de val gekomen is. We hebben te zeer op mensen vertrouwd en te veel van mensen verwacht. Laten we maar toezien, dat we in dat kwaad niet weer vervallen.

Ik verwacht de tegenwerping: Maar mogen we dan niet dankbaar zijn, als de HERE mannen geeft vol van geloof en vol van de Heilige Geest, die de Kerk tot zegen zijn? En moeten we onze voorgangers niet gedenken?

Stellig mogen we dat en moeten we dat. We moeten God danken voor wat Hij ons in hen gegeven heeft en geeft. Zijn we gebouwd door hun preken? Laat ons God er voor loven. Hebben ze ons uit de Schrift onderwezen? Dankt uw hemelse Vader. Hebt ge van hen geleerd door persoonlijke omgang? Prijst de Vader der lichten daarvoor, want Hij is de Gever van alle goede gave. Maar houdt de wereld buiten de deur: Niemand roeme in mensen.

Maar we moeten ook oppassen voor een ander werelds gevaar. Dat we mensen verhuizen. Ook dáárvan is de wereld een waarschuwend voorbeeld. Want de roem van haar helden duurt meestal niet lang. Vandaag wordt iemand tot de hemel toe verhoogd, maar morgen tot de afgrond neergestoten. Nu eens wordt een ster bejubeld in de krant, dan weer afgekraakt. Zo gaat het met afgoden. Als ze geven wat de mensen begeren, dan worden ze geëerd. Maar als ze teleurstellen worden ze verguisd.

Voor beide gevaren worden we bewaard als we God kennen in Zijn grootheid en heerlijkheid. En als we belijden, dat Jezus Christus de Here is, aan wien gegeven is alle macht in hemel en op aarde. Dan danken we Hem voor het goede, dat Hij ons in een mens gaf. Dan hebben we ook geduld met zijn zwakheden en gebreken. Dan zullen we voor hem bidden en zijn eer en goed gerucht naar ons vermogen voorstaan en bevorderen.

* * *

¹⁾ Toespraak, gehouden op de Schooldag.

Nog op een tweede gevaar wil ik wijzen. Een gevaar vooral voor begaafde mannen. **Dat ze namelijk willen heersen in de Kerk.** Dat is naar de mens. Dat is vleeselijk en werelds. De Here Jezus heeft dit vleeselijk en werelds begeren eens bestraft. De moeder van Johannes en Jakobus kwam eens met haar zonen bij de Heiland en zeide tot Hem: „Zeg dat deze mijn twee zonen zitten mogen de één tot uw rechter- en de ander tot uw linkerhand in uw Koninkrijk”. Toen de andere tien dat hoorden, namen zij het zeer kwalijk. Dan roept de Here Jezus de twaalf bij zich en zegt: „Gij weet, dat de oversten der volken heerschappij voeren over hen, en de groten gebruiken macht over hen. Doch alzo zal het onder u niet zijn; maar zo wie onder u zal willen groot worden, die zij uw dienaar; en zo wie onder u zal willen de eerste zijn, die zij uw dienstknecht. Gelijk de Zoon des mensen niet is gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen”.

Het gaat in de wereld om macht en heerschappij en invloed. Dat is altijd al zo geweest en zal ook wel altijd zo blijven. En zelfs de dienst die het ene rijk aan het andere bewijst, moet dienen om de macht te vergroten. In de wereld gaat het er om de eerste te zijn en de ander vóór te wezen. Maar zo mag het in de Kerk niet gaan. Maar het is in de Kerk vaak wel zo gegaan. Dat zit ook de gelovigen nog in het bloed om te heersen en niet te dienen. Als er geen slaaf is om de voeten der apostelen te wassen, dan denkt niemand er aan om dat karweitje op te knappen. En dan neemt de Here Jezus het wasbekken en een handdoek en geeft aan de discipelen het voorbeeld van dienen. En dan zegt Hij: „Indien dan Ik, de Here en de Meester, uw voeten gewassen heb, zo zijt gij ook schuldig elkanders voeten te wassen; want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat gelijkerwijs Ik u gedaan heb gijlieden ook doet”. In een ander verband vermaant de Here ons: „Doch gij zult niet Rabbi genaamd worden; want één is uw Meester, Christus, en gij zijt allen broeders. En gij zult niemand uw Vader noemen op de aarde; want één is uw Vader, die in de hemelen is. En gij zult niet meesters genoemd worden; want één is uw Meester, Christus. Maar de meeste van u zal uw dienaar zijn”.

Toen ik eens een ouderling in geen jaren gezien had en hem vroeg, hoe het ging op de Kerkeraad, was zijn antwoord: „Och er zijn veel héersouderlingen en weinig diénstouderlingen”. Dat kan ook zo zijn met hoogleraren en dominees en gemeenteleden. De Zoon des mensen kwam om te dienen. En van Hem kunnen we leren aller dienaar te zijn. En daaraan kan nu ieder meedoen. Niemand mag zeggen, dat hij daar geen gaven voor heeft ontvangen. Of we grote gaven of kleine ontvingen, daar kunnen we niets aan doen. Het komt er maar op aan hoe we die gaven besteden. Zalig als we mogen dienen.

Er zou natuurlijk nog wel meer te noemen zijn. Als Jacobus spreekt over het kwaad van de tong, dan noemt hij dat een „wereld van ongerechtigheid” en stelt dan tegenover elkaar een wereldse wijsheid en een wijsheid, die van boven is. De wijsheid die gepaard gaat met bittere nijd en twistgierigheid noemt hij „aards, natuurlijk, duivels”. Dat is toch wel zoveel als werelds. Daartegenover stelt hij: „Maar de wijsheid die van boven is, die is ten eerste zuiver, daarna vreedzaam, bescheiden, gezeggelijk, vol van barmhartigheid en van goede vruchten; niet partijdig oordelende en ongeveinsd”. Beware God ons voor die aardse wijsheid en geve Hij ons de wijsheid die van boven is, mild en overvloedig.

Ik zou nog kunnen spreken van de hoogmoedige wereldse houding, van ten koste van alles gelijk willen hebben en recht willen krijgen. Waar tegenover staat de houding der „zachtmoedigen”, die luisteren naar het woord van de apostel: „Waarom lijdt gij niet liever ongelijk, waarom lijdt gij niet liever schade?” Maar ik moet uw aandacht niet te lang bezig houden.

Tenslotte maak ik nog twee opmerkingen. Ten eerste: Laat niemand denken, dat we niet dankbaar mogen zijn voor veel goeds, dat de HERE in onze kerken nog geeft. Vooral onder de „stillen in den lande”, die roemen

in de HERE, dankbaar voor Zijn onuitsprekelijke genade. En die zonder ophef en zonder dat hun naam in de krant komt God dienen met eerbied en godvruchtigheid. En die hun leven zo schikken en richten, dat ook anderen voor Christus worden gewonnen. Een dominee vertelde ons op de catechisatie eens, toen hij sprak over evangelisatie, dat één man in de loop der jaren middel was geweest om drie gezinnen tot de Kerk te brengen. Het was een gewone spoorwagearbeider. Een man van niet veel woorden. Maar hij was altijd bereid „het zwaarste eind van de biel” aan te pakken. Zijn leven was dienen. En als het te pas kwam schaamde hij zich voor het Evangelie niet. Zo won hij anderen voor Christus. Zo zullen er nog velen zijn.

Een tweede opmerking is deze: Laat ieder bij het overwegen van wat hier gezegd is beginnen bij zichzelf. Velen van ons zullen nog wel kennen de uitspraak van een indertijd beroemde spreker: „Verbeter de wereld en begin bij uzelf”. Daar is tegen deze leuze wel wat in te brengen, maar „begin bij uzelf” geldt zeker, als we op dreigende zonden en gevaren worden gewezen. We luisteren zo graag voor anderen. De zonden van onze naaste zien we klaar en helder. Maar voor eigen gebreken zijn we vaak blind. We zien gemakkelijk wat we willen zien en eigen zonden zien we niet graag. Indertijd hoorde ik de bekende Ds Knap hierover eens spreken. Er waren toen nog kooplui, die met notemuskaat langs de deuren ventten. Ze droegen hun koopwaar als op een etalage voor zich uit, een soort plank met een aantal vakjes, die aan een riem-over-de-schouders gedragen werd. Ook liepen er nog voddenkooplui langs de straat, met de voddenzak op de rug. Nu is het beeld van Ds Knap wel duidelijk: „Onze eigen zonden dragen we in een zak op de rug. De zonden van anderen dragen we getaleerd voor ons uit”. De zonden van anderen weten we met naam en toenaam te noemen en breed uit te meten. En dat we zelf soms in dezelfde zonde vallen blijft ons verborgen.

Het kan ook ons gaan, zoals het met David ging. Uria had hij gedood en Bathseba zich toegeëigend. Maar hij leefde over deze schrikkelijke zonden heen. Totdat Nathan hem de bekende gelijkenis vertelde van de rijke man met z'n vele schapen, die van z'n arme buurman het enige ooilam roofde. Als David van deze veel geringere zonde hoort, dan verklaart hij hem des doods schuldig. En voor eigen zonde gaan de ogen eerst open als Nathan zegt: „Gij zijt die man”.

Buitenlandse kerken 1

Luis padrosa

Deze naam brengt ons naar Spanje. Het land dat ons aan Alva, Philips II, de tachtigjarige oorlog en de inquisitie doet denken. De man wiens naam hier boven staat is een spanjaard.

Spanje was in de dagen van de tachtigjarige oorlog een rooms land en het is nog altijd een rooms land na zoveel eeuwen. Dat wil niet zeggen dat er geen protestanten zijn. In de laatste tijden kunnen we in de kranten nog al eens berichten lezen over de evangelische kerken en kerkjes in Spanje. Die zijn er. En die hebben het niet gemakkelijk in het roomse land met zijn oppermachtige clerus en zijn roomse wetgeving. Het vorig jaar, of wellicht was het dit jaar, hebben we in ons land nog een spaanse dominee op rondreis gehad, ds Cignoni. Ik meen gelezen te hebben dat hij zelfs in Kampen, in onze kringen aldaar, heeft gesproken. En niet lang geleden bracht het Ger. Gezinsblad de mededeling, dat de kerk van Rijswijk (Z.-H.) plannen heeft en deze plannen reeds ten uitvoer legt om een spaanse jongeman hier, in ons land, een opleiding tot evangelist te doen geven en hem daarna naar zijn vaderland te zenden met het evangelie van Christus.

We willen maar zeggen, dat we de laatste tijd weer meer van Spanje horen dan we in tientallen jaren tevoren gedaan hebben.

De naam die hier boven staat vraagt uw aandacht voor Spanje. Padrosa is een ex-

We zingen wellicht nu en dan vers 8 van het Gebed des HEREN: „Verlos ons uit des bozen macht. Bescherm en sterk ons door Uw kracht. Wij zijn toch zwak, zijn sterkte is groot; dus zijn we elk ogenblik in nood. Hier komt nog vlees en wereld bij: Ach sterk ons dan en maak ons vrij”. Dat geldt voor allen en een iegelijk. Maar ieder zingt dit toch ook voor zich?

Het kan zo licht gebeuren, dat iemand denkt: Dat eerste punt was wel goed voor deze of die groep, want die klitten altijd bij mekaar en roemen in een man van naam zus of zo. Terwijl hij die dit denkt misschien zelf hard bezig is zich aan dezelfde zonde schuldig te maken.

Het is zo menselijk, dat iemand denkt: Dat tweede kwaad, dat genoemd is, is wel een zwakheid van broeder zus of zo. Terwijl hij die dit denkt mogelijk zelf een eerste klas heerser is, die het alleen zelf maar niet in de gaten heeft. Laat ieder beginnen bij zichzelf. En daar voorlopig maar bij blijven. Mogelijk vind ik wat in mijn „zak op de rug” en gij in de uwe. Is er schuld? Laten we het belijden. Hebben we geen schuld in dit opzicht? Laten we God danken, dat Hij ons bewaard heeft. En voorts: „Laat ons met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen en genade vinden om geholpen te worden te rechter tijd”.

Ik eindig met u voor te lezen Fil. 2: 1—11: „Indien er dan enige vertroosting is in Christus, indien er enige troost is der liefde, indien er enige gemeenschap is des Geestes, indien er enige innerlijke bewegingen en ontfermingen zijn, zo vervult mijn blijdschap, dat gij moogt eensgezind zijn, dezelfde liefde hebbende, van één gemoed en van één gevoelen zijnde.

Doet geen ding door twisting of ijdele eer, maar door ootmoedigheid achte de één de ander uitnemender dan zichzelf. Een ieder zie niet op het zijne, maar een ieder zie ook op hetgeen der anderen is.

Want dit gevoelen zij in u, hetwelk ook in Christus Jezus was, die in de gestaltenis Gods zijnde, geen roof geacht heeft Gode evengelijk te zijn, maar heeft zichzelf vernietigd, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende en is de mensen gelijk geworden,

en in gedaante gevonden als een mens, heeft Hij zichzelf vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot de dood, ja de dood des kruises.”

H. J. JAGER.

roomse priester. Een priester die tot bekering is gekomen en die het in de roomse kerk niet langer kon uithouden. Hij doet ons denken aan de nederlandse ex-priester, die het ook in de laatste jaren in de roomse kerk niet langer kon uithouden, en die nu predikant is in het belgische Dendermonde: Ds Hegger. Bekend geworden door zijn boek: „Mijn weg tot het licht”, uitgekomen bij Wever.

Padrosa was niet de eerste de beste spaanse priester. Hij was lid van de orde der Jesuïten, stichter en directeur van het in Spanje vermaarde instituut van Loyola, een inrichting voor psychologische studie te Barcelona. Hij stond in heel Spanje bekend als een beroemd redenaar. Man van grote welsprekendheid. Hij was bovendien vicevoorzitter van het Internationaal Comité van Katholieke Psychologen en Psychiaters. Welnu deze man heeft gebroken met de roomse kerk en dat niet om de een of andere minder mooie reden. Hij heeft een boek gepubliceerd na zijn breuk met de roomse kerk, waarin hij een hoogstaande beschrijving geeft van zijn geloofskeus en een zeer scherpe en radicale kritiek op de roomse kerk.¹⁾

Hebben we in het geschrift van Padrosa te doen met een boek dat een uitgesproken anti-roomse propagandistische strekking heeft, een boek geschreven door een renegaat, een afvallige die natuurlijk niet kan nalaten

een schop tegen zijn verleden te geven? Op deze vraag moet mijn antwoord zeer beslist ontkennend luiden. Naar mijn mening moeten we in het boek van Padrosa niets van deze propagandistische strekking verwachten. Wie dit verwacht komt bedrogen uit. Ik schreef het al: het is een hoogstaand boek. Het bevat het getuigenis van een man, die met hart en ziel de heilige Schriften gelooft en die heeft geworsteld om de Waarheid en dat gedurende jaren. Een man, die jarenlang overtuigd rooms katholiek is geweest. Padrosa zelf deelt mee, dat hij 48 jaar oud is als hij tot deze stap, de meest beslissende stap van zijn leven komt.

In „De Reformatie” heb ik eens over deze man geschreven. Toen schreef ik onder anderen:

Na 48 jaren als een serieus katholiek te hebben geleefd, waarvan 15 jaar besteed zijn aan een diepe, kerkelijke, voorbereidende studie, en tien jaar als priester en prediker voor talrijke scharen en voor uitgelezen publiek en 23 jaar van godsdienstig leven in de boezem van de broederschap der Jesuïeten, komt hij tot de overtuiging, dat de Rooms Katholieke Kerk niet de ware kerk van Jezus Christus is. En zij is dat niet, schrijft hij, omdat haar onderricht vol is van sophismen; omdat zij een kerk is die niet eniglijk en uitsluitend is gefundeerd op de Waarheid, en een kerk die niet eniglijk en uitsluitend op de Waarheid is gefundeerd kan niet de Kerk van Jezus Christus zijn. De „katholieke kerk” is verwijderd van de christelijke Waarheid, en wat nog erger is, zij heeft de mogelijkheid niet om terug te keren naar de zuiverheid van het geloof van Jezus Christus. Een eerlijk hart dat serieus zoekt naar het heil, moet, staande voor deze overtuiging, een nieuwe koers aan zijn leven geven.

Dit is het getuigenis van een man, die met hart en ziel de heilige Schriften gelooft als het door de Geest des Heren geïnspireerde Woord van God; als het enige licht in leven en sterven; als de Waarheid.

In de tweede plaats moeten wij dit geschrift niet op één lijn zetten met propagandamateriaal, omdat bij deze man zich het unieke verschijnsel heeft voorgedaan, dat hij bezig was een actie tot **bestrijding van het protestantisme voor te bereiden in zijn eigen woonplaats en omgeving**. Toen, middenin zijn voorbereidende studie en werk, heeft de HEERE hem gegrepen en werd hij van een vijand een vriend. Midden in deze actie brak bij hem onweerstaanbaar de diepe overtuiging machtig door, dat hij tegen de Here en Diens volk streed. En wie iets weet van de kerkelijke verhoudingen in Spanje, die begrijpt dat de bestrijding van het protestantisme daar niet tam toegaat. Zelf heeft Padrosa in zijn toespraak in de vergadering van de gemeente te Tarassa bij Barcelona, waar zijn instituut staat en waar hij woonde, herinnerd aan de apostel Paulus. Hij verklaarde in deze protestantse gemeente van Ds Vila, (aan sommige Nederlanders niet onbekend. Hij was in 1954 hier enige dagen in ons land en ik heb het genoeg gehad hem enige uren in ons huis te hebben): „Ik ben hier om u te zeggen, u allen, dat ik ondanks alles uw broeder ben en dat mijn ervaring die is van de apostel Paulus. Ik heb u vervolgd! Misschien hebt u u dat niet gerealiseerd”. „Evenwel, ik moet u zeggen dat ik u vervolgd heb met heel mijn ziel en in volle ernst. Ik heb samenkomsten georganiseerd in het Instituut van Loyola met de leiders van „Katholieke Actie”, 2) rijke industriëlen en sommigen van onze meest actieve propagandisten”.

„Ik heb veel tijd gewijd aan de studie tegen u en ik heb conferenties belegd over de protestantse ketterij en let wel over het onderwerp „De protestantse ketterij te Tarassa”.

In dit boek hebben we een schriftuurlijk getuigenis tegen de zonden van het roomse kerkinstituut. Deze man redeneert niet als een theoloog, op „wetenschappelijke” wijze een gesprek voerend met „Rome”, zoals dat heet in onze dagen, maar deze man **profeteert** tegen de zonden en de gebreken van een instituut dat de zielen vervreemd houdt van de Waarheid.

Onwillekeurig doet zijn manier van getuigen denken aan Calvijns klare analyse van de voornaamste en de meest fundamentele dwalingen van Rome en aan diens eveneens

medogenloze bestrijding van die dwalingen met de woorden der Schrift zelve. Ieder die buigt voor het geschreven Woord Gods moet zich wel in zijn consciëntie gewonnen geven aan de argumentatie.

En tegelijk is zijn bestrijding beheerst door een wonderlijke evangelische mildheid ten aanzien van de roomse mensen, die worden aangezien en aangesproken als dwalende schapen, als schapen die door de theologische en kerkelijke dwalingen en bijgelovigheden de stem van de Goede Herder niet meer kunnen horen noch onderscheiden.

Wat een benijdenswaardige toon van aanspreken.

Wat een mildheid, die tot luisteren uitnodigt.

Wat een zachte en liefdevolle drang, die niet afstoot maar inneemt.

Neen, hier is niet een renegaat aan het woord. Niet een man die een afvallige is en nu, zoals het met afvalligen meestal gaat, geen goed meer kan zien in het instituut, waartoe hij eerst zelf zovele jaren heeft behoord. Hier is een man aan het woord, die heeft ingezien dat hij om tot de **ware kerk** te behoren, Rome moest verlaten, omdat **Rome van het Woord is afgeweken en de**

Waarheid heeft verlaten. En die nu zijn best doet om zijn medegelovigen datzelfde te doen zien. Hij zegt niet: jullie moet denken, dat ik een streep door mijn verleden heb gehaald. Neen. Jullie moet maar doen naar wat ik zovelen van jullie als ik preekte heb voortgehouden. Ik heb jullie immers nooit gesproken over de goddelijkheid van de Kerk, en ook niet over de onfeilbaarheid van de Paus van Rome. Ik heb andere dingen gepreikt. Houd ze in gedachten en doe er naar en ga dan nog een stap verder. Onderzoek de Waarheid maar en zoek de HEERE maar. Hij is niet ver. Hij is nabij. Zeer nabij.

Nog in een tweetal artikelen iets meer over deze Padrosa.

A.

J. MEESTER.

1) Ik heb de franse vertaling van de hand van Angel Béart en Noémi Demole, ed. Cahiers „Le vent souffle”, Paris, 1953. Bij de Stichting „De Spaanse Evangelische Zending” is een nederlandse bewerking verschenen, G. Zwart. Ingenhouzstraat 55, Utrecht.

2) 1' Action Catholique in Spanje is een felle anti-protestantse beweging en organisatie.

UIT DE PRACTIJK DER GODZALIGHEID

Preken en luisteren naar preken

III

Het feit, dat men niets aan een preek heeft, kan, zo zagen wij, hiervan gevolg zijn, dat men niet goed luistert. Ieder hoorder, die onvoldaan uit de kerk komt zal moeten beginnen met zichzelf de vraag te stellen: „Zou dat ook aan **mij** kunnen liggen”. Maar even goed als bij de hoorder kan de oorzaak van het in deze artikelen besproken verschijnsel, te zoeken zijn bij den prediker, den bedienaar van het Woord.

Ik wil proberen enkele dingen aan te wijzen, waar de prediker rekening mee zal hebben te houden, wil hij in zijn gemeente de klacht voorkomen: „Dominé, ik heb niets aan uw preken”.

Daar is in de eerste plaats **de tekstkeuze**.

Het ligt voor de hand, dat de tekstkeuze wordt beïnvloed, door de omstandigheden, waarin de dominé, met de gemeente, verkeert.

In dagen van oorlog en bezetting zal de stof, waar men over preekt dikwijls anders zijn, dan in een tijd van vrede.

Men zal het aan de tekstkeuze kunnen merken of men leeft in dagen van economische welvaart of in een tijd van malaise; in dagen, waarin de gezondheid van het volk goed is, of in een tijd, waarin een zware epidemie ons teistert.

De geestelijke stromingen, die zich om ons heen in de wereld laten gelden, zo goed als de verhoudingen binnen de Kerk, de worstelingen binnen de Kerk, zullen den prediker bij het kiezen van zijn stof beïnvloeden.

Voor oudejaarsavond zal men een andere tekst kiezen, dan voor een trouwdienst.

Zoals ik zei, dat spreekt vanzelf. Het zou een rare dominé wezen, die zich bij de bediening van het Woord niets aantrok van de tijd, waarin hij leeft, van wat zich om hem en de gemeente heen, in de wereld afspeelt.

Toch zal men zich hierin met wijsheid moeten gedragen.

Hier toch dreigt het gevaar van overdrijving.

Ik herinner mij de dagen van de eerste wereldoorlog 1914—1918. In die tijd gingen wij geregeld preken in de plaatsen, waar gemobiliseerde soldaten lagen.

Het is te verstaan, dat de dominees, denkende aan het gehoor, dat zij daar zouden hebben, er toe kwamen een tekst te nemen, die van bijzondere toepassing was op het leven van een soldaat.

Maar het gevolg was, dat op sommige plaatsen de jongens zondag op zondag werden bepaald bij Efeze 6 : 13—18, de geestelijke wapenrusting.

Zij werden daar zo „zat” van, dat, als de dominé weer als tekst aankondigde: Efeze 6 : 13—18, heel hun houding van tegenzin

getuigde en zij de preek, hoe goed die op zichzelf mocht zijn, eenvoudig over zich heen lieten gaan, zodat ze er „niets aan hadden”. Vergis ik mij niet, dan lopen wij dit gevaar tegenwoordig ook weer.

Er zijn in het wereldleven bepaalde dingen, die ons sterk toespreken: de barthiaanse dwaling, met, in haar nasleep, de „doorbraak”; de versocialisering van het leven, de al verder om zich heen grijpende zorg van de staat; de materialistische, alleen op geld en genieting ingestelde levenshouding van de massa; de ontzaglijke, dreigende, gisting in het leven van de volkeren; de afglijding van de oude „christelijke” partijen in de politieke strijd, en van het C.N.V. in de sociale worsteling.

Nu zal niemand zeggen, dat deze dingen geen plaats in de prediking moeten hebben en helemaal geen invloed mogen oefenen op de keuze van de tekst.

Maar het zou niet goed zijn, zijn tekst altijd weer te kiezen met het oog op deze dingen en in zijn preken zondag op zondag, bijna uitsluitend, de gemeente bezig te houden met deze onderwerpen.

Dat zou ook nu, evenals bij die soldaten in 1914—1918, bij de gemeente een zekere zathed ten gevolge hebben, waardoor men er toe komt ook een, op zichzelf, uitnemende preek, over zich heen te laten gaan, terwijl men bij zichzelf zucht: „Alweer daarover”.

Ik weet, dat er onder ons gevonden worden, die geen preek goed achten, waarin niet over één of meer van deze dingen gesproken wordt. Men acht dan zo'n preek niet concreet; zelfs is men geneigd dan te spreken van een „piëtistische” prediking.

De dienaar des Woords mag zich daardoor echter niet in de war laten brengen.

Nog eens, hij mag deze zaken, die van grote betekenis zijn en veler hoofd en hart bezig houden, niet verwaarlozen.

Maar — er is veel meer dan dit alleen, wat voor het leven van de gemeente van betekenis is. —

De prediker vergete niet, dat, bij alle verschil in levensomstandigheden, de gemeente, die daar voor hem zit, in de grond der zaak, dezelfde noden heeft, als de gemeente van vijftig en van honderd jaar geleden.

Het zijn mensen die vaak gebogen gaan onder hun zondesuld, die hebben te worstelen met de macht der boosheid in hun hart, die bang zijn voor de dood, die hun dagelijkse zorgen hebben, huwelijksmoeilijkheden, zorgen met betrekking tot hun kinderen, moeilijkheden in hun zaken.

Het zijn mensen, die zo goed als hun ouders en grootouders, er behoefte aan hebben, dat zij gewezen worden altijd weer op de rijkdom van Gods, tijd en eeuwigheid, leven en dood omvattende beloften.

Ik denk hier aan Titus 3 : 8 — „Dit is een getrouw Woord en deze dingen wil ik, dat gij met allen ernst bevestigt”.

En wat is dat getrouwe Woord? Dat heeft Paulus gezegd in de voorafgaande verzen. In het kort komt dat hier op neer: „Gemeente, God heeft u door Zijn barmhartigheid gered uit de greep van zonde en dood; Hij heeft u gerechtvaardigd, geheiligd, u gemaakt tot erfgenamen van het eeuwige leven”. Dat, dat moet in de preek altijd weer dóórklinken. Natuurlijk wil dat niet zeggen, daar hebben wij al op gewezen, dat de prediker altijd, alleen, zou hebben te preken over Zondag 1.

Maar dit betekent het zeker, dat hij bij zijn tekstkeuze, dit „getrouwe Woord” niet uit het oog zal verliezen, dat hij niet mag nalaten telkens ook een Woord uit de Schrift te kiezen, dat hem gelegenheid geeft direct aan de gemeente haar heil, dat zij in Christus heeft, voor ogen te stellen en op het hart te binden.

En verder — maar daarover een volgende maal.

D. VAN DIJK.

LUTHER EN DE BIJBEL

De woestijnreis van Israël. Brood en vlees uit de hemel en water uit de rots. Vooraan het gesprek tussen Jethro en Mozes. Lutherbijbel, in 1534 door Hans Lufft te Wittenberg gedrukt

II

Uit de geschiedenis van het boek (VI)

Luther was de man van wie Duitsland leiding verwachtte. Het dagboek van Dürer spreekt wat dat betreft duidelijke taal. Maar Luther ging in vrijwillige ballingschap. Na eenmaal de duitse natie, de adel, de burgers en de boeren te hebben toegesproken, zette hij niet door. Door de omstandigheden gedwongen heeft hij na afbraak van de Rooms-katholieke kerk wel de Lutherse kerken een eigen vorm geschonken, maar op politiek gebied kwam er geen reformatie. Calvin en Zwingli hadden een politiek program, Luther niet. Ook thans is dat nog een zwak punt van de Lutherse kerken.

Op de Wartburg heeft Luther evenwel als een reus gewerkt aan de vertaling van het Nieuwe Testament in het Duits. Hij gebruikte de Vulgaat, de kerkelijk erkende latijnse vertaling van Hiëronymus, en de nieuwe uitgave van Erasmus bestaande uit de Griekse grondtekst met een latijnse vertaling van het Nieuwe Testament. Het Duits bestond toen nog nauwelijks, want elke landstreek had zijn eigen taal. Door Luthers geschriften en bijbelvertaling heeft het Duits zijn karakteristieke vorm gekregen. In tegenstelling tot de deftige Nederlandse Statenvertaling is de taal van de Lutherse bijbel die van het gewone volk. Het nadeel van deze vertaling is dat de gebruikte grondtekst van Erasmus een slechte tekst uit later eeuw is geweest. De Vulgaat gaat terug op een veel oudere en zuiverder grondtekst.

Uit de tijd vóór Luther kent men 14 Duitse bijbeluitgaven, verschenen tussen 1461 en 1518 te Straatsburg, Neurenberg en Augsburg. In de jaren 1534—1626 daarentegen verschenen reeds alleen te Wittenberg 100 bijbel-

drukken en te Zürich in de jaren 1530—1585 totaal 95 uitgaven, behalve de drukken van gedeelten uit de bijbel. De betekenis van de drukkunst voor de Hervorming blijkt ook uit het aantal drukkers dat zich in het stadje Wittenberg vestigt. Er zijn dan drukpersen van J. Rhau-Grunenberg van 1508—1525, van Melchior Lotther jr. van 1519—1524, van N. Schirlinsz in 1521, van Lucas Cranach en Christian Döring van 1523—1526, van Hans Weisz in 1525, van Hans Lufft van 1523—1580, van J. Klug van 1523—1552 en van G. Rhaw van 1525—1565.

De eerste druk van het Nieuwe Testament in 1522 werd door de schilder Lucas Cranach voorzien van 21 grote houtsneden bij de Openbaring van Johannes. De platen zijn minder knap nagemaakt van de serie houtsneden die Albrecht Dürer bij de Openbaring had uitgegeven. De eerste druk van de gehele vertaalde bijbel, in 1534 te Wittenberg door Hans Lufft gedrukt, telt 117 nieuwe houtsneden van een onbekende maker. Een voorbeeld van deze veel betere bijbelillustratie wordt bij dit artikel afgedrukt.

Vrijwel alle Lutherse bijbeluitgaven waren geïllustreerd. Luther nam dan ook een ruim standpunt in tegenover de beelden. Deze moesten alleen weggenomen worden indien ze werden vereerd; anders niet.

Terwijl Calvin als reformator ook van staatkundige betekenis is, heeft Luther meer belangstelling gehad voor de kunst. Zelf heeft hij aan de vorming van de Duitse taal een belangrijk aandeel gehad. Verder hield hij van muziek en heeft hij vele gezangen gemaakt, waarvan „Een vaste burg is onze God” wel het bekendste is geworden. De beeldende kunst heeft hij in zijn bijbeluitgaven gebruikt en overigens beschermd. In de formulieren en belijdenisgeschriften van de Gereformeerde Kerken in Nederland

komen vele zinsneden voor die van Luther zijn overgenomen. Talrijke beeldspraken en zinswendingen daarin zijn van Luther afkomstig, zoals het beeld van de zondvloed en de rode zee in het doopformulier.

Tenslotte noemen we nog een ander positief punt bij Luther, hoewel dat geen verband houdt met de geschiedenis van het boek.

Voor Luther was de religie inderdaad een zaak van Godskennis en mensenkennis. Het volbloed menselijke in het pastorale optreden vinden we wellicht meer bij Luther dan Calvin. Daardoor is Luther de stichter van de pastorie geworden waar de predikant met zijn vrouw troost en hulp hebben geboden aan vele verdrukte mensen.

Karl August Meissinger schrijft in „Luther; die deutsche Tragödie 1521”, „Over de protestantse pastorie is een eeuw van bloedige religietwisten gekomen. In onnoemelijke rampen hebben het toen de dominee en zijn vrouw uitgehouden, in ontelbare gevallen waren zij het laatste anker voor vertwijfelde mensen. En toen de storm eindelijk uitgewoed was en Duitsland als een woestijn achterliet, heeft de protestantse pastorie in een tweede eeuw van ellende, een gewichtig aandeel in het taai opbouwwerk gehad”.

Meissinger, die de reformatie verdedigt en tevens betreurt, noemt echter eveneens de keerzijde. In de 19e eeuw is deze pastorie namelijk een centrum van verburgerlijking geworden. Als oorzaak daarvan wijst hij naar Luther, want: „In de protestantse kerk draagt de dominee het ambt, in de katholieke kerk wordt de priester door het ambt gedragen”.

Meissinger zegt niets over de weg die het Calvinisme is ingeslagen. Misschien verdwijnt daar wel eens te veel de dominee als mens achter zijn ambt. In dat geval zouden we de gereformeerde predikant iets van het menselijke optreden en de belangstelling voor taal, boeken, gezang, muziek en beeldende kunst van Luther willen toewensen.

J. STELLINGWERFF.

Jachtlatijn

(5)

Waarde Weidgenoot,

Je rapport over de laatste vossenjacht was meesterlijk. Welbedankt, Willem! Voortaan kan ik de jacht wel thuis beleven, als jij me per brief op de hoogte houdt. Ik voelde me vereerd, dat de drukker onder dit uitstekende verslag per abuis mijn naam had gezet.

In afwachting van de reebokkenjacht, waarvoor de afschotvergunningen inmiddels ontvangen zijn uit den Haag, wil ik je nu eens over een ander onderwerp schrijven.

Gisteren zag ik in het Gooi een bord aan de weg staan met het opschrift: „Aan allen, in de omtrek, die huisdieren missen”. Nu ben ik niet nieuwsgierig geloof ik, maar huisdieren spreken me toe. En bovendien is Bingo er onlangs een week tussen uit geweest, en liet me in troosteloze zorg achter. (Hij is is gelukkig terug, en zijn avontuur vertel ik je een volgend maal wel). Ik stopte dus, reed terug, en las het vervolg van deze zes voet grote roman: „Helpt mede, om deze gewerbandiet onschadelijk te maken! Inlichtingen: telefoon zoveel. Honderd gulden beloning geef ik voor inlichtingen, die leiden tot ontmaskering van deze sadist”.

Alsjeblieft, dat was dat. Gewerbandiet, onschadelijk maken, ontmaskeren, er sadist: 4 dure termen op 2 paaltjes. En voor ik Baarn bereikte, mijmerde ik als volgt.

Een illegaal gewerschutter zal zijn wapenbezit, en vooral de wettelijke straf daarop, niet riskeren door huisdieren te doden, welke toch niet eetbaar zijn. De veronderstelde sadist moet dus een rechtmatig eigenaar van vuurwapenen zijn, hoogstwaarschijnlijk een jager. Dat is iemand, die van jaar tot jaar het recht verwerft, om de jacht te beoefenen en de nodige wapens voorhanden te hebben. Reeds wanneer er slechts gronden zouden zijn om aan te nemen, dat hij dit jachtrecht zou kunnen komen te misbruiken, kan hem ingevolge artikel 14 der Jachtwet-1954 de acte worden ontnomen. En zo iets riskeert een jager, die

zich vrij veel voor zijn jachtrecht moet getroosten, niet gemakkelijk.

Goed, we nemen dus aan — zo dacht ik verder — dat de „geweerbandiet” een gewoon legaal jager is. En die heeft „huisdieren” geschoten! En niets minder.

Wat zijn de meest voorkomende huisdieren? Honden en katten zeg je. En mag een jager die schieten of niet?

Wanneer een jager op zekere gronden het jachtrecht heeft verworven, dan behelst dit ook en in elk geval de jacht op „schadelijk wild”. Dit recht hebben reeds de grondeigenaar en grondgebruiker zelf, die (art. 8) het schadelijk wild mogen opsporen, bemachtigen en doden. Dit recht is niet af te nemen, is het gehele jaar door geldig (art. 20), wordt steeds aan de rechthebbende jager toegekend, kan hem zelfs als een plicht worden opgelegd (art. 45) en mag worden uitgeoefend met wettige middelen als geweren, kastvallen en slagwapens (art. 22), of zelfs (mits op eigen erf) met klemmen en andere vallen.

Ik weet, waarde Wilhelmus, dat je neiging hebt om te vragen: vallen kat en hond nu wel onder de wettelijke bepalingen inzake schadelijk wild? En je verklaart natuurlijk effen, dat deze huisdieren wel zeer schadelijk voor de jacht kunnen zijn, maar niet tot het „wild” kunnen worden gerekend.

Accoord, vriendelijke betweter. Maar je weet heel goed dat de „verwilderde kat” in art. 2 wél tot het schadelijk wild wordt gerekend. Elke jager mag elke verwilderde kat in zijn jachtterrein zonder pardon doodschieten; en als zijn jonge fazanten, konijnen en patrijzen en ander wild hem lief zijn, zal hij het wel moeten doen ook. Ongeacht de bijkomstigheid, dat een tamme kat er in het veld precies zo als een verwilderde kat uitziet!

Nu zal niet jij, maar je betere helft, me influisteren, dat jullie poes geen „verwilderde kat” in de zin der wet is. Immers: zo'n lief beest, zo aanhalig en huiselijk, (afgedacht natuurlijk van al die muizen, vogels en molten en andere schepseltjes...) is niet wild of verwilderd. Inderdaad, zolang je poes in huis of op je erf verblijft, is zij een gewone huiskat. En schande wie daar kwaad van denkt. Maar zodra zij op redelijke afstand van je huis, en bovendien in het jachtgebied van je buurman wordt aangetroffen, is zij onverbiddelijk een „verwilderde kat” in de zin der wet. Het blijft een zaak, waarover men zich eindeloos zou kunnen verbazen, dat een slaperige huiskat, die tussen de bloemen in het zonnetje ligt te spinnen, op dezelfde dag en in hetzelfde uur zich kan metamorfoseren in een stuk schadelijk wild, dat in aanmerking komt voor de eervolle dood van smakelijker wild!

Dat wat de kat betreft. Maar nu de hond. Deze wordt door de wet niet tot het wild gerekend. Alleen de Chinezen zijn verzot op zijn vlees; en als je bij de Chinees eens goedkoop gaat eten, en hij dist je een bijzonder smakelijk hapje op, tien tegen een dat het zou willen blaffen, als het nog kon. Maar de Jachtwet noemt de hond wel in artikel 25, waar zij zegt dat „ieder verplicht is te verhinderen, dat zijn hond wild zoekt of vervolgt, bemachtigt of doodt, op gronden waarop zijn eigenaar niet bevoegd is zelf op dat wild te jagen”.

Daar zit wat in, voel je wel? Want je tegenwerping: dat je niet altijd kunt weten wat je hond uitspookt, wordt door de jurisprudentie gracieus terzijde geschoven. Je hebt maar te weten wat je hond doet, en wat de wet zegt. — Natuurlijk, er zijn bazen wie het geen lor kan schelen, waar hun hond zit. Onwettige bazen krijgen wetteloze honden. En zulke honden nu stropen op andermans jachtterrein, en richten daar ongelooftelijke verwoestingen aan.

Denk nu maar eens aan je eigen konijnen, die je keer op keer verspeelde; aan de eindeloze krantenberichten over honden, die schapen hebben verminkt, verscheurd en gedood. Je hebt zelf op de Hoge Veluwe gezien hoeveel kostbare moeflons het vorig jaar door honden zijn doodgejakkerd. En je weet hoe we elk voorjaar moeten vechten, om onze wildstand te beschermen tegen een half dozijn honden, die de reekalveren verscheuren, voorzover ze niet reeds hoogdrachtige reegeten hebben doodgejaagd. Het aantal stuks dat we door stropende honden verliezen, is belangrijk hoger dan we zouden willen schieten. Nog de vorige maand zagen vacantiengangers, hoe een bekende bouwvier op Schootbrugge een reekalf bemachtigde en de rug brak. Nog deze maand bracht de hond van onze kruidenier een damkalfje thuis, op klaarlichte dag! En Rikus, de jachtschut, heeft op eigen erf totaal 45 jonge konijnen verloren, door het optreden van acht katten en een hond.

In de gevallen, waarin de moordenaar kan worden thuisgebracht, volgt een boete. In de andere gevallen volgt niets. Maar in alle gevallen gaat het moorddadig spelletje door, ten koste van edel wild.

Tenzij...
Ja, en nu denk je aan de geweerbandiet? Goed, je denkt maar; als je maar niets uitspreekt. Als je je volkomen legale buurman maar geen bandiet acht, wanneer jullie (in verwilderde staat geraakte) huispoes op een goede dag niet op haar basis terugkeert. En als je maar nooit tracht te „ontmaskeren” de „sadist”, welke zijn wild beschermde tegen stropende honden, op heterdaad betrapt: diezelfde honden, die thuis te kieskeurig zijn voor een worstvelletje, maar die — zodra ze in slecht gezelschap raken — naar echte wolvenaard gezamenlijk het wild insluiten.

En nu zou je zelfs nog uit een ander vaatje kunnen tappen. Ik bedoel uit het vaatje van de Veewet, welke je het recht geeft om een hond of kat, die zich op je erf ongewenst ophoudt, te doden. Wel een wat erg oude wet, maar nog altijd geldig; dat is te zeggen heel wat belangrijker dan een Dierenbeschermingswet, welke op stapel staat. Diverse politie-autoriteiten hebben dit in jagerskringen bevestigd; en onze Rikus heeft er zich met succes op beroepen ten aanzien van acht dode katten en een dode hond. Je hebt dus het recht, amice, om een stropende hond, zodra hij zich inderdaad op je erf bevindt, het stropen voorgoed af te leren. Waarmee de duidelijke lacune in de overigens lofwaardige Jachtwet-1954 is opgeheven.

Ik durf het zo te stellen, omdat jij er de man niet naar bent, om maar uit tijdverdrijf andermans huisdieren neer te paffen. Dat zou een misselijke zaak zijn. Maar het bordje langs de Gooiweg is dus wel volkomen abusief.

Misschien plaats ik er nog wel eens een bord naast: „Aan allen, in de omtrek, die graag wild in het landschap zien. Helpt mee om het wreed bedrijf van stropende honden en katten te voorkomen. Voedt uw katten voldoende. Houdt, overeenkomstig uw wettelijke plicht, uw honden onder controle. Uw beloning is: een harmonieuze fauna in ons kostelijk landschap”.

Legale groetjes van je
HUBERTUS.

Geef bekendheid

aan uw blad

Laat ook anderen

er kennis van nemen!

Vraag uw vrienden

óók abonné te worden...

KERKNIEUWS

Beroepen: te Garrelsweer-Appingedam: kand. C. Bijl te Pernis.

Aangenomen: naar Rotterdam-Charlois: Ds N. Bruin van Beverwijk; naar Zwartsluis: kand. W. Bax te Amsterdam.

Preekconsent: stud. H. Smit, Joh. Brahmstraat 33, Utrecht, ontving weer voor een half jaar preekconsent.

Intrede: te Katwijk: Ds C. J. Breen van Terneuzen. Hij werd bevestigd door Ds H. van Tongeren van Leeuwarden. Ds Breen preekte over Ef. 2: 14-22.

Arbeid onder de verstrooiden. De Kerk van Hillegersberg-Straatweg, die zich belast met de arbeid onder de verstrooide broeders en zusters in het buitenland, woonachtig in landen en gebieden waar zich geen kerken, die met onze kerken contact onderhouden, bevinden (zie blz. 164 Handboek der Kerken) brengt ter kennis van de kerken, dat haar de laatste tijd weinig adressen van vertrokken broeders en zusters opgegeven worden. Zij vermoedt dat sommige kerken verzuimen haar opgave van de vertrokkenen te verstrekken en zal het op prijs stellen indien men haar zo getrouw mogelijk zal inlichten en haar alsnog namen en adressen zal opgeven van hen die de laatste tijd vertrokken zijn. Men wende zich tot br. P. Rooze, Statenlaan 18, Rotterdam-N. II, gecommitteerde voor deze arbeid.

Ds K. Deddens van Leerdam ontving van de kerkeraad aldaar verlof om een half jaar te werken in de kerk van Curaçao en onder de verstrooiden in Suriname, Venezuela en de Ned. Antillen.

Ds Van Benthem, beroepen predikant voor de zendingsarbeid op Borneo, uitgaande van de samenwerkende kerken in Groningen, ontving het voor zijn vertrek als zendeling benodigde visum.

Adressen te Leerdam: Ds K. Deddens, tel. 03541-2571; Ds P. Veldstra: 03451-2721; C. Ketel, scriba, 03451-2723;

te **Maastricht:** J. G. Maatkamp, scriba, Churchill-laan 5, Scharn (Post Heer);

te **Wormerveer:** P. Hakvoort, scriba, Nachtegaalkade 6, Wormerveer;

Ds C. G. Bos, Deventerstraat 151, Zwolle, Tel. 7519;

Anna-Paulowna: J. v. d. Wal, Wijd-Spaansweg 28, Breezand;

Almkerk-Werkendam: W. F. J. de Jager, Voorstraat 12, Almkerk. Voor spoedgevallen: P. Wigboldus, Tel. 01834-227.

Kerkinstituering. Te Johannesburg (Zuid-Afrika) werd onder leiding van Ds Van der Waal van Pretoria de Vrije Gereformeerde Kerk geïnstitueerd. Het adres van deze kerk is: B. Jager, 17e Straat 77, Parkhurst, Johannesburg.

EMIGREREN?

G.E.S.

Als ERKEND AANMELDINGSBUREAU verzorgen wij voor U alle emigratie-papieren. Wij geven voorlichting en verlenen bemiddeling voor plaatsing in alle landen en plaatsen waar eigen Gereformeerd Kerkelijk leven is.

VRAAGT VOORLICHTING VIA UW EIGEN ORGANISATIE:

GEREFORMEERDE EMIGRATIE STICHTING
Thomas à Kempisweg A 32, Utrecht, tel. 30335 - b.g.g. 26393

Vertegenwoordigers door geheel Nederland

Abonnementen s.v.p. bij vooruitbetaling door storting op girorekening 233117 t.n.v. Drukkerij Steenberg Zeist, met bijvermelding voor „Opbouw”.

Abonnementsprijs: f 5.- p. halfjr. - f 10.- p. jr. Losse nummers 25 cent. Buitenland: f 6.25 per halfjaar - f 12.50 per jaar.

Drukkerij Steenberg

ZEIST - TELEFOON 2452

★

Periodieken

Boekwerken

Handelsdrukkerij